

JAGT, REGULERING OG FORVALTNING I DANMARK

INSTITUT FOR ECOSCIENCE

AARHUS UNIVERSITET

TEMADAG 2025

THOMAS KJÆR CHRISTENSEN
SENIORFORSKER

JAGT, REGULERING OG FORVALTNING I DANMARK

Definitioner

Praksis

Visioner

DEFINITIONER

Jagt:

- Lovlig aktivitet, hvor man opsporer og nedlægger vildt.
- Omfatter både rekreativ jagt og erhvervsmæssig jagt.

Regulering:

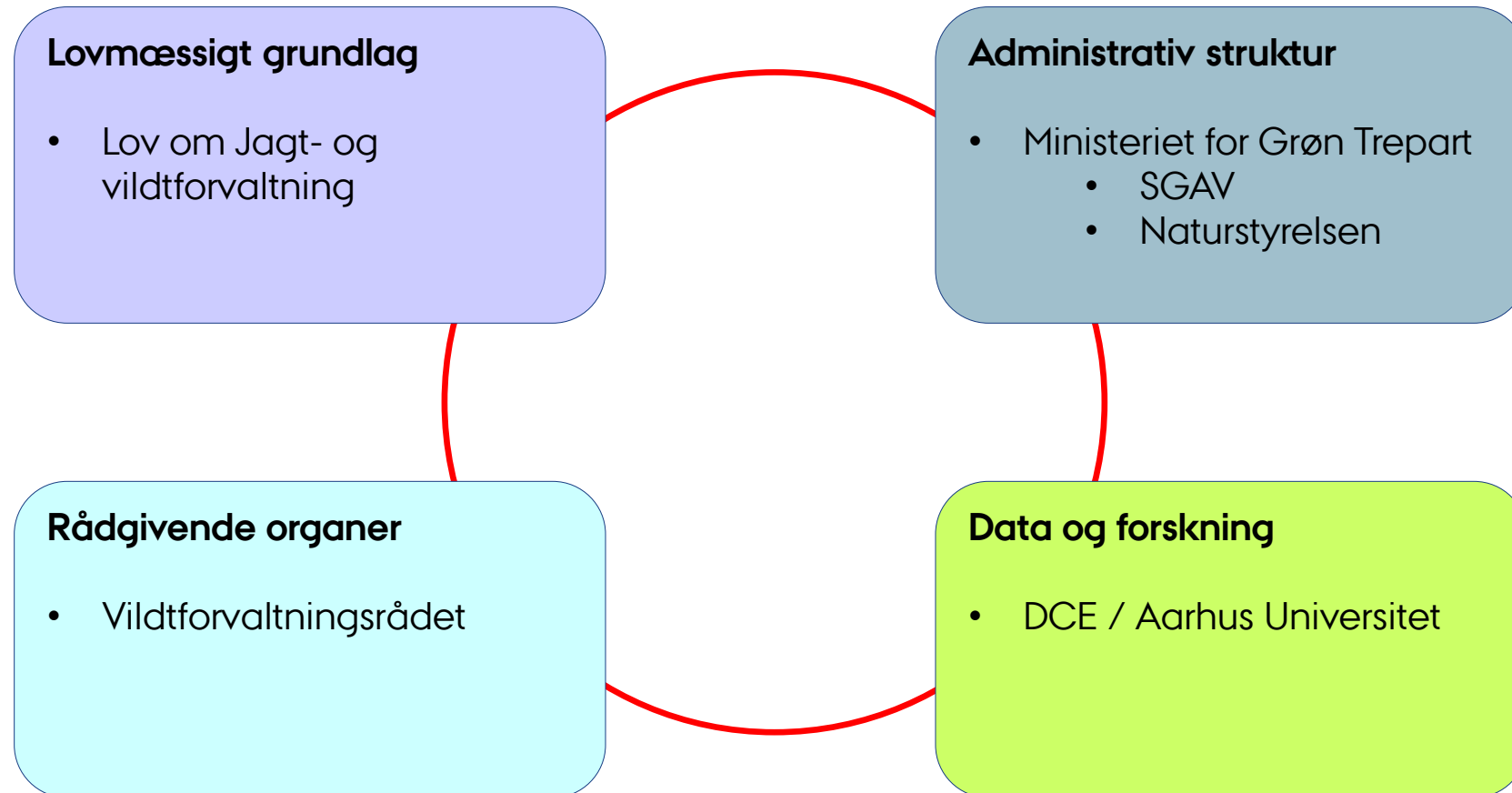
- Kontrolleret indgriben i vildtbestande for at undgå skade på natur, landbrug eller samfund.
- Ofte målrettet invasive arter eller arter i ubalance.

Forvaltning:

- Helhedsorienteret tilgang til at sikre bæredygtige vildtbestande og økosystemer.
- Inkluderer forskning, overvågning, lovgivning og samarbejde mellem aktører

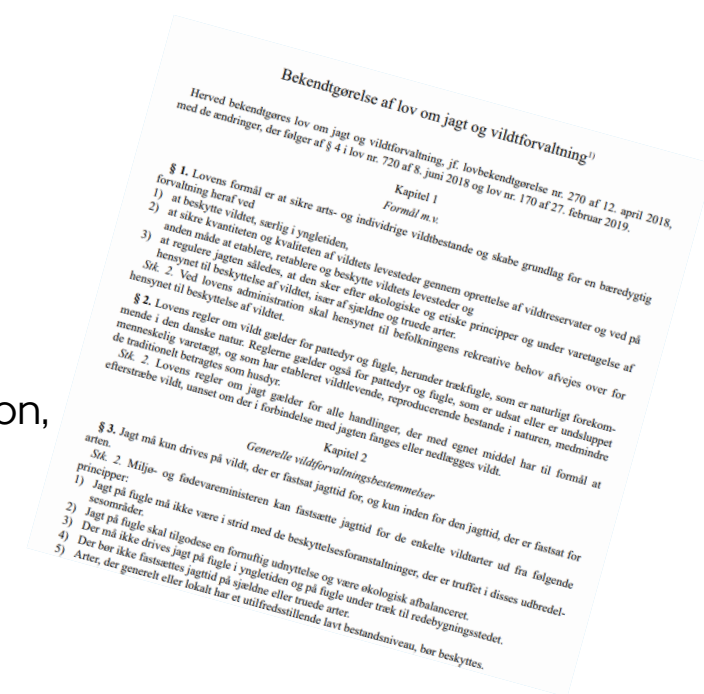
NUVÆRENDE PRAKSIS

LOV OM JAGT OG VILDTFORVALTNING 'JAGTLOVEN A 1993'

- Formålet med loven er at sikre arts- og individrige vildtbestande og skabe grundlag for en bæredygtigt forvaltning
 - Loven referer til relevante EU direktiver: Fuglebeskyttelsesdirektivet og Habitat Direktivet.
- Udgør rammen for jagt og vildtforvaltning i Danmark
 - loven bliver løbende suppleret med lovbekendtgørelser om: våben og ammunition, jagttider, regulering af vildt, dyrevelfærd, udsætning af vildt etc.
- Alle arter er beskyttede med mindre de er tildelt en jagttid.

JAGT I DE 'HELT GAMLE DAGE'

Kongen og adelen havde jagtretten. Jagt kunne udføres uden begrænsninger hele året

Lovgivningen

- **1662** – Forordning: Ejere af solgt krongods i vildtbane ingen jagtret.
- **Forordninger om jagten:**
 - 1681, 1683, 1688, 1732
 - 1840 - jagtretten til grundejer
 - 1848 – overdragelse af Kongens Jagtret til brugere m.m.
- **Jagtlov (bestemmelser for jagten):**
 - 1851 - fredninger gælder hele landet, inkl. egen jord
 - 1871 - flere fredninger
 - 1879-1891 – fredninger revideret hvert 3. år

LOVGIVNING I DE 'HELT GAMLE DAGE'

- **1704** – Forordning 'Anlangende Den Jagt i Korn-Markerne i Danmark
.....forlænges (fra 1. juli) til Bartholomei dag (24. august).'
- **1739** – 'forbud mod Luder, fangst med jern eller skyde i Kongens Vildtbane'
- **1740** – 'Jagt på 'Fællig' udi Danmark udsættes fra 24. august til 7 september.'
- **1742** – 'At ingen efterdags udi Kongens Vildtbane må spolere Feder-Vildtets Reder, ej heller Nattergale og andre fugle bortfange eller nogensteds fastholde.'
- **1814** – bestemmelser om gift og 'rævekager'

Regulering

Jagtmåder

Jagttid

Fredning

Dyrevelførd

CENTRALE AKTØRER

1875 – Dyrenes Beskyttelse

- Hestevelsfærd
- Dyreklinik/hospital

1884 – Dansk Jagtforening:

- Værne om og ophjælpe vildtbestande
- Udrydde alle dyr der var farlige for 'ædelvildtet'
- Gøre jagt mere sikkert – jagtskilt
- Bekæmpe krybskytteri
- Minimere vildtets lidelser ved jagt – *Anskudning*
- Lave generelle simple regler for jagtudøvelse

1906 – Dansk Ornitologisk Forening

- Beskytte og forbedre fugles levesteder
- Indsamling og udbredelse af viden om fugle
- Fremme kendskab til vilde fugle og naturbeskyttelse

1911 – Foreningen for Naturfredning

- Bevare den danske natur
- Sikre befolkningens adgang

GAMLE JAGTLOVE

1894 (Dansk Jagtforening)

- Fredningsbestemmelser (i yngleperioden)
 - Rovfugle og ugler: 1 feb. – 15 sept.
 - Urfugle: høner hele året; hanner 1 nov. – 15. aug.
- (Jagtskilt, Jagtskat)

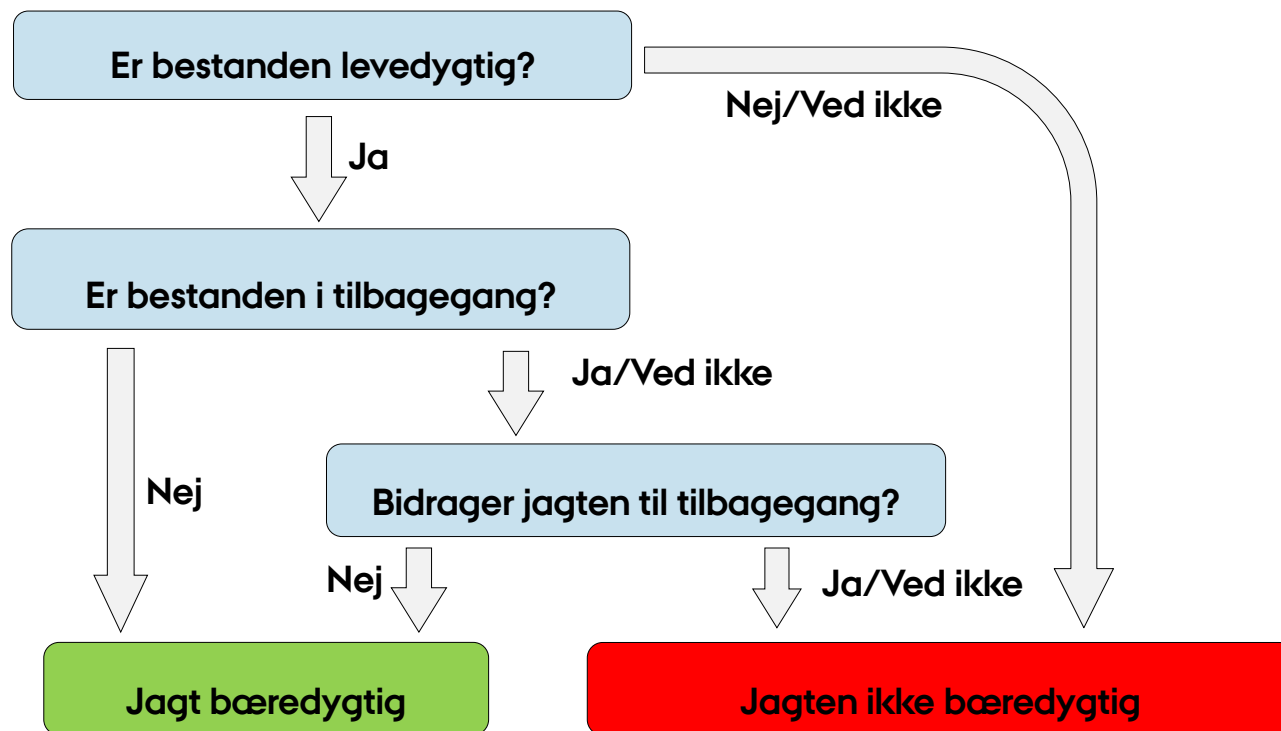
1922 (DB, DJ, DOF)

- Jagttegn indført
- Jagttider (fred i yngleperioden)
 - Ikke nævnte fugle har ingen jagttid
 - Ugler fredet på nær Sneuglen!
- 'Regulering': bl.a. vildgæs, skarv, stær, dompap, vandrefalk o.a.)
- (Jagtnævn: 'Formand', DJ, DB, DOF, Landboforeninger, Husmandsforeninger)
- (Jagtprøve)

- 1931 – Vildtreservater
- 1941 – Vildtudbytte
- 1958 – Lov om bekæmpelse af skadeligt dyre- og fuglevildt
- 1969 – Jagtprøve
- 1979 – Vildtforvaltningsrådet etableres
 1. Jagttider
 2. Reservatoprettelse
 3. Regulering af skadevoldende vildt
- 1982 – Vingeundersøgelsen - frivillig
- 1993 – Lov om Jagt og Vildtforvaltning (rammelov)

BIOLOGISKE KRITERIER FOR BÆREDYGTIG JAGT:

- Bestand 'talrig'
- Jagt må ikke bidrage til bestandsnedgang
- Forsigtighedshensyn

Vurdering af jagtens bæredygtighed
for husmår

Fagligt notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 19. november

DATA OG FORSKNING

DCE/ÅRHUS UNIVERSITET

Vildtudbytte og Vingeundersøgelsen

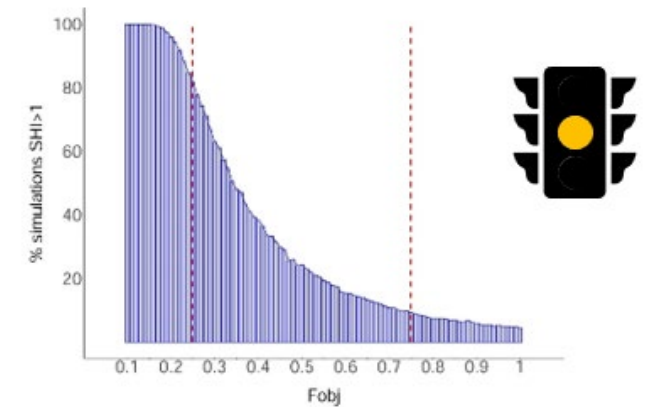
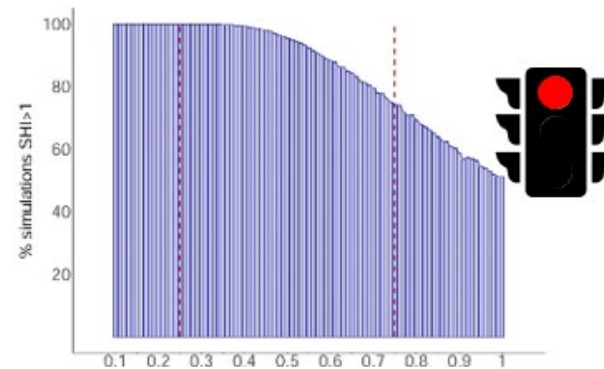
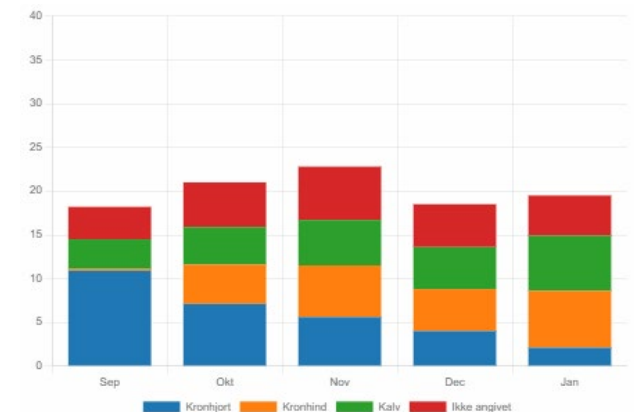
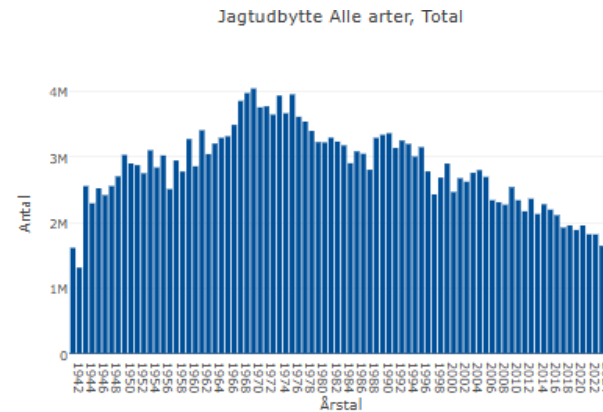
Bestandsestimater (nationale og internationale)

Bestandsudvikling – vurderinger

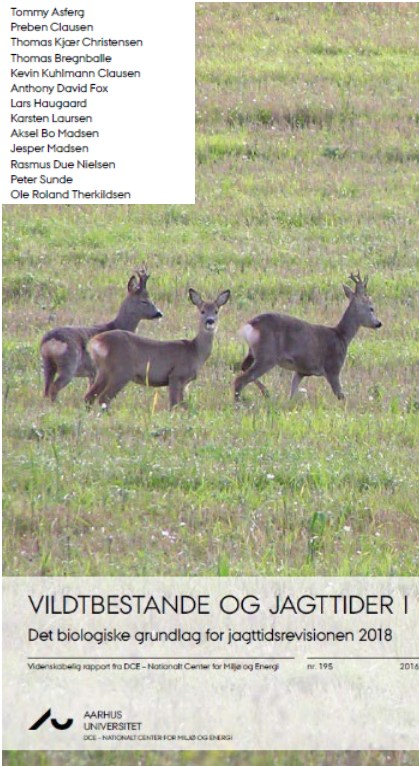
- IUCN - Rødlister
- AEWA

Effekter af jagt

- EU-Task Force on the Recovery of Birds Species (EU-TFRB)

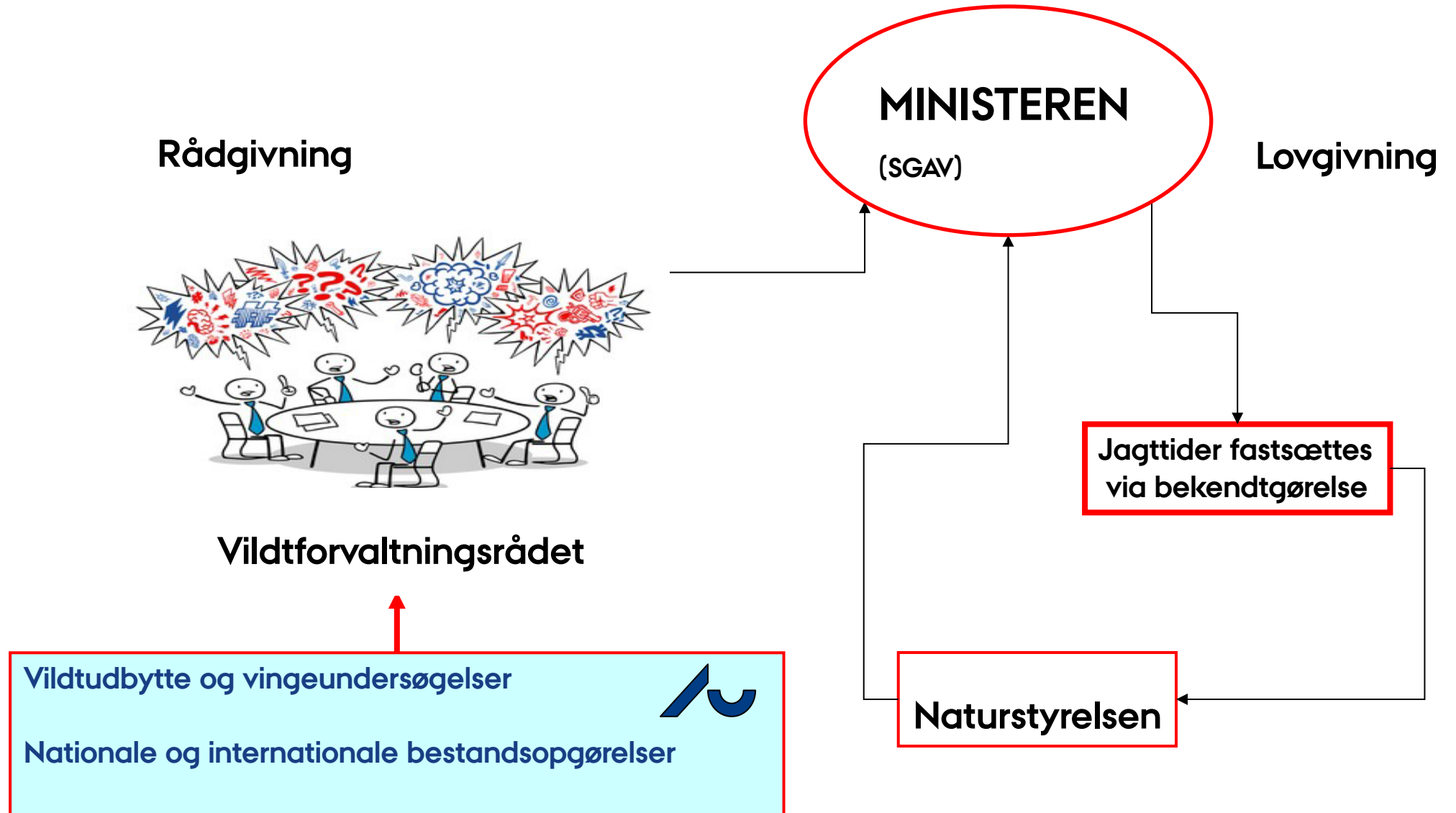
Det biologiske grundlag for revision af jagttider

3.1.16 Krikand

Status for bestand og forvaltning		
Ynglebestand i Danmark	Seneste Artikel 12 (Fredshavn m.fl. 2019b): 125 par. Faldende (2007-2018) Nye udkast til Artikel 12 (Fredshavn m.fl. 2025b): 125 par. Faldende (2010-2023)	
Flywaybestand	Bestand: 670.000 Langtidstrend (1975-2023): Moderat fremgang Korttidstrend (2014-2023): Moderat fremgang (Wetlands International 2025a, 2025b).	
Gældende jagttid	Fra 2011/12:	1. sep – 31. dec desuden: 1. – 31. jan på fiskeriterritoriet
Tidligere jagttid	1994/95-2010/11:	1. sep – 31. dec desuden: 1. – 15. jan på fiskeriterritoriet
Regulering	Nej - Ingen regulering	
Udbytte i Danmark	2022/23: 106.793 (11.740 jægere) 2023/24: 73.834 (9.121 jægere) (foreløbigt tal)	
Udbytte i EU	838.800 (gns. 2012-2017; 21/23 lande)	
Tendenser i jagtudbyttet	1995-2023	***
	2018-2023	NS
Internationale og nationale listninger	DK rødliste: VU (ynglebestand); LC (trækbestand) Europæisk rødliste: LC Global rødliste: LC AEWA: C1	
Bestandsbegrænsende faktorer (yngle- og trækbestand)	Vildtforvaltningsrådets målsætningsnotat (Madsen 2025): Begrænser jagt/regulering bestanden (direkte/indirekte): ?/Muligvis Forstyrrelsesfølsomhed (Høj) Artikel 12: Jagt (Middel) EU-TFRB (vurdering af jagttryk i EU, Cruz-Flores m.fl. 2024b): ikke bæredygtig (Nordvesteuropa overvintrende bestand) ikke bæredygtig (Sortehavet-Middelhavet overvintrende bestand)	
Forvaltningsplaner	Ingen	

Jagttidsrevision – hvert 4. år (siden 1994)

Faglige arbejdsgruppe

Biologisk grundlag (DCE)

Princip-papiret (VFR 2016)

- skal sikre at drøftelserne fremover foregår med et stærkere udgangspunkt i fakta og mindre ud fra foreningspolitiske mål.
- Inddrager juridiske, biologiske og etiske forudsætninger for jagt

Forvaltningsmål (VFR 2017)

Bestandsmål

At øge bestanden

At stabilisere bestanden

At stabilisere eller reducere bestande af problematiske arter

Ingen mål defineret

VFR's forvaltningsmål

Art	Målsætning National (N) Regional (R)		Bestands- kategori	Bærekapacitet	Begrænser jagt og regule- ring bestanden (direkte / indirekte)?	Forveks- lings-risiko	Forstyrrelses- følsomhed	Særlige etiske konflikter	Kød (K) Trofæ (T) Pels (P) værdi	Risiko for unaturlig selektion
Aktuelt jagtbare arter										
Krondyr	R	N	4, lokalt 1	Ikke nået	Ja, lokalt / ?	Nej	Høj	Skyhed; die- givende hinder	K/T: Høj	Høj
Dådyr	R	N	1, lokalt 4	Ikke nået	Ja, lokalt / ?	Nej	Høj	Skyhed; die- givende dåer	K/T: Høj	Høj
Sika	N	R	4?	Ikke nået	Ja, lokalt / ?	?	Høj	Diegivende hinder	K/T: Høj	Høj
Rådyr	N		2	Muligvis nået regionalt	Nej / ?	Nej	Lav	Diegivende råder	K/T: Høj	Høj
Vildsvin	N		4	Ikke nået	Ja / Nej	Nej	Lav		K/T: Høj	
Hare	N		2 ¹	Muligvis nået regionalt	Muligvis lokalt / ?	Nej	Lav		K: Høj	
Vildkanin	N	R	4	Muligvis lokalt	Muligvis lokalt / ?	Nej	Lav		K: Høj	
Ræv	N	R	4	?	Ja, lokalt / ?	Nej	Lav		T/P: Middel	
Husmår	N	R	5	?	Ja, lokalt / ?	Ja	Lav		T/P: Middel	
Agerhøne	N		2 ¹ / Truet	Muligvis nået	Muligvis lokalt ^(?)	Nej	Lav		K: Høj	
Fasan	N		2 / NA	?	Muligvis lokalt	Nej	Lav		K: Høj	
Ringdue	N	R	4 / Sikker	Ikke nået	Nej ? / Nej	Ja	Lav		K: Høj	
Gråand	N		2 / Fald	?	? / Muligvis	Ja	Middel		K: Høj	
Krikand	N		1 / Sikker ²	Ikke nået	? / Muligvis	Ja	Høj		K: Høj	
Atlingand	N		1 / Truet (y)	?	? / ?	Ja	Høj		K: Høj	
Knarrand	N		1 / Sikker	Ikke nået	? / Muligvis	Ja	Høj		K: Høj	
Pibeand	N		1 / Sikker ²	Muligvis nået	? / Muligvis	Ja	Høj		K: Høj	
Spidsand	N		1 / Sikker ²	Ikke nået	? / Muligvis	Ja	Høj		K: Høj	
Skeand	N		1 / Sikker ²	Ikke nået	? / Muligvis	Ja	Høj		K: Høj	

Jagtidsrevision for udvalgte arter 2026:

Målsætninger og kriterier for vildtbestande – en opdatering

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 10. juni 2025 | 40

Bestandsstatus/kategori

- 'Uproblematiske' arter
- 1 stigende eller stabile
 - 2 tilbagegang
 - 3 usikker status

- 'Problematiske' og uønskede arter
- 4 stigende eller stabile
 - 5 faldende
 - 6 usikker status

Status på jagt- og vildtforvaltning i DK

- Fleksibel lovgivning
- Detaljeret udbytte-data
 - Vildtudbyttestatistik og Vingeundersøgelsen
 - Køns- alders- og sæsonfordeling
- Opdateret Biologisk grundlag
 - Bestandsopgørelser/Bestandsudvikling
- Opdaterede målsætninger for bestandene
- Jagttider og vildtskadebekendtgørelsen revideres hvert 4. år
- Vurdering af jagtens effekt sker nationalt og internationalt
- Alle relevante interessenter er inddraget

Fredning

Jagttid

Regulering

HVAD ØNSKER VI ?

Bæredygtighed:

- Jagt skal være biologisk, etisk og socialt bæredygtig.
- Ingen overudnyttelse – respekt for naturens balance.

Bedre data og overvågning:

- Øget brug af citizen science og digitale værktøjer.
- Bedre forståelse af bestandsudvikling og jagttryk (fx udbytte per indsats).

Styrket samarbejde:

- Mellem myndigheder, forskere og NGO'er.
- Fælles mål om biodiversitet og naturkvalitet.

Etik og formidling:

- Fokus på jagtetik og dyrevelfærd.
- Formidling til offentligheden om jagtens rolle og værdi.

INSTITUT FOR ECOSCIENCE